

یک الگوریتم نهان نگاری صوتی جدید براساس خوشه بندی نمونه ها

سمیه مهدوی جعفری^۱، سعید رضا صید نژاد^۲، سعید سریزدی^۳ و وحید جمشیدی^۴

دانشگاه شهید باهنر کرمان^۱

s.mahdavi.j@gmail.com

کرمان، دانشگاه شهید باهنر کرمان، گروه مهندسی برق^{۳ و ۲}

چکیده

در این مقاله یک روش نهان نگاری صوتی مقاوم در مقابل حملات برش و همزمانی ارائه شده است. تعدادی نواحی مناسب از سیگنال صوت بر اساس خواص حوزه زمانی آن برای نهفتن بیت های واترمارک انتخاب می شوند. این نواحی انتخاب شده به حوزه تبدیل منتقل می شوند. با استفاده از یک کلید رمز و یک الگوریتم خوشه بندی تعدادی نمونه تصادفی از هر ناحیه در حوزه تبدیل انتخاب می شوند. مؤلفه های انتخاب شده در حوزه تبدیل به نمونه های نظیر در حوزه زمان نگاشته می شوند. دامنه نمونه های انتخاب شده در حوزه زمان جهت نهفتن بیت پیام توسط یک الگوریتم مبتنی بر تکرار تغییر می یابند. با استفاده از خواص پوشش زمانی سیستم شنیداری انسان (HAS) نا محسوس بودن واترمارک نهفته شده تضمین شده است. نتایج آزمایشات انجام شده نشانگر مقاومت الگوریتم پیشنهادی در برابر حملات متداول در زمینه نهان نگاری صوتی می باشد.

واژه های کلیدی

نهان نگاری صوتی، سیستم شنیداری انسان، الگوریتم خوشه بندی.

نمونه های سیگنال به منظور نهفتن بیت واترمارک (روش رمزگذاری بیت کم ارزش^۳ [۸]، روش چندی سازی^۴ [۹] و غیره [۱۰، ۱۱]). الگوریتم های گروه دوم نمونه ها را یا بصورت انفرادی و یا بصورت گروهی [GOS] تغییر می دهند. الگوریتم هایی که نمونه ها را بصورت انفرادی تغییر می دهند ظرفیت نهانگی بالایی (یک نمونه برای نهان کردن یک بیت واتر مارک) ارائه می دهند، اما در برابر حملات بویژه نویز به شدت آسیب پذیر می باشند. در عوض الگوریتم هایی که نمونه ها را بصورت گروهی تغییر می دهند (بطور مثال [۱۱]) معمولاً مقاومت بیشتری در برابر حملات نشان می دهند. در [۱۱] تقسیم بندی سیگنال صوت از محل اولین نمونه آن اتفاق می افتد. این امر الگوریتم را نسبت به همزمانی گیرنده و فرستنده حساس می کند. علاوه بر این عملکرد

۱- مقدمه !

الگوریتم های نهان نگاری صوتی عموماً به دو گروه حوزه زمان و حوزه تبدیل تقسیم بندی می شوند. الگوریتم های حوزه تبدیل نسبت به الگوریتم های حوزه زمان در مقابل حملات مقاوم تر می باشند، ولی مقاومت آنها در سیگنالهایی که تعداد مؤلفه های حوزه تبدیلیشان بسیار کم می باشد رضایت بخش نیست [۱]. در ضمن این الگوریتم ها نسبت به الگوریتم های حوزه زمان پیچیده تر و زمان بر تر می باشند.

روشهای حوزه زمان عموماً از دو استراتژی استفاده می کنند:

۱- اضافه کردن نویز نا محسوس (سیگنال واترمارک) که پیام را حمل می کند، به سیگنال میزبان (روش های طیف گسترده^۱ [۲]، پنهان کردن تأخیر^۲ [۳، ۴] و غیره [۵-۷]) ۲- دستکاری کردن

³ LSB Coding

⁴ Quantization

¹ Spread Spectrum

² Echo Hiding

۱. یافتن مقدار قدر مطلق سیگنال صوت

$$X_a(n) = |X(n)| \quad (1)$$

۲. نرمالیزه کردن سیگنال

$$X_n(n) = \frac{1}{\max(X_a(n))} \times X_a(n) \quad (2)$$

با اجرای این مرحله تمامی مقادیر نمونه‌ها بین صفر و یک قرار می‌گیرند.

۳. به توان رسانیدن سیگنال منتج

$$X_p(n) = X_n^N(n) \quad (3)$$

که در آن N یک عدد صحیح مثبت می‌باشد. با اجرای این مرحله تفاوت بین پیکهای پر انرژی و نمونه‌های کم انرژی بیشتر شده و پیکها واضحتر می‌گردند. N های بزرگ این تفاوت را بیشتر و در نتیجه الگوریتم را در برابر حملات مقاومتر می‌سازد در حالیکه N کوچکتر تعداد نواحی بیشتر و در نتیجه ظرفیت نهانگی بیشتری ایجاد می‌کند. بنابراین یک تعامل بین مقاومت الگوریتم پیشنهادی و ظرفیت نهانگی وجود دارد.

۴. انتخاب پیکهایی که اندازه شان $\alpha\%$ از اندازه بزرگترین پیک سیگنال باشد.

مقدار α بر تعداد نواحی انتخابی تأثیر دارد. پس از بررسی نحوه عملکرد سیستم در مقادیر مختلف α ، مقدار 0.14 برای آن در نظر گرفته شد.

در انتهای این مرحله کلیه پیکهای پر انرژی انتخاب و فضای بین هر دو پیک متوالی به عنوان یک کاندید ناحیه مناسب برای نهفتن بیت پیام شناخته می‌شود. از بین این کاندیدها تنها تعداد محدودی، در مرحله بعد به عنوان ناحیه مناسب انتخاب می‌شوند.

۲-۱-۲- فاصله بین دو پیک

هر ناحیه بایستی تعداد نمونه کافی جهت نهفتن یک بیت داشته باشد. تعداد نمونه‌ها در هر ناحیه نمی‌تواند از یک حد مشخص تجاوز نماید، زیرا در غیر این صورت الگوریتم خوشه بندی زمانبر خواهد شد. ما تعداد ۱۰۰ نمونه را به عنوان حد پایین انتخاب می‌کنیم و برای انتخاب حد بالا ما حمله برش^۱ را در نظر می‌گیریم. برش بیش از ۵۰۰الی ۶۰۰ نمونه متوالی سبب بروز نویز شنیداری می‌گردد. بنابراین اگر تعداد $600 + 100 = 700$ نمونه به عنوان حد بالای تعداد نمونه‌های یک ناحیه انتخاب شود، الگوریتم حمله برش را تحمل خواهد کرد. پس از انتخاب نواحی مناسب، پیکهای مرزی به عنوان پرچم شناخته می‌شوند.

آن در برابر حمله برش تضعیف خواهد شد. گرچه این مسائل با بکارگیری کدهای همزمانی و کدهای تصحیح خطا برطرف می‌شود، اما این مسئله، الگوریتم را بسیار پیچیده و زمان بر می‌کند. روش پیشنهادی در این مقاله سعی بر نهفتن پیام در نواحی خاصی از سیگنال میزبان دارد که قابل حذف شدن و یا تغییر یافتن (تحت تأثیر حملات) نباشند. بعلاوه جهت حل مسئله همزمانی بجای استفاده از تعدادی نمونه متوالی از سیگنال میزبان، ما از تعدادی نمونه تصادفی و پخش شده حول سیگنال میزبان، برای نهفتن پیام استفاده می‌کنیم.

۲- نهفتن واتر مارک!

مراحل کلیدی فرآیند نهفتن واتر مارک در سیگنال صوت در الگوریتم پیشنهادی به شرح زیر می‌باشند:

انتخاب نواحی مناسب

انتخاب تعدادی از نمونه‌های هر ناحیه به صورت تصادفی
نهفتن واتر مارک با تغییر دادن دامنه نمونه‌های انتخاب شده در مرحله قبل.

۲-۱- انتخاب نواحی مناسب

دراکثر الگوریتم‌های حوزه زمان سیگنال میزبان از ابتدا (از محل اولین نمونه) به پنجره‌هایی با طول مساوی تقسیم بندی می‌شود تا در هر پنجره یک بیت نهفته شود. در گیرنده نیز برای آشکارسازی پیام این پنجره‌ها باز سازی می‌شوند. حال اگر بنا به دلالی همزمانی بین گیرنده و فرستنده بهم بخورد عملکرد این الگوریتمها تضعیف خواهد شد. در الگوریتم پیشنهادی بیت‌های پیام در نواحی خاصی از سیگنال نهفته می‌شوند تا در صورت عدم همزمانی گیرنده و فرستنده، آشکار سازی پیام دچار مشکل نگردد. نواحی مناسب بر اساس دو ویژگی خاص از سیگنال ابتدایی در حوزه زمان یافت می‌شوند:

انرژی پیکها

فاصله بین دو پیک مناسب

تمامی حملات ناگزیر از حفظ پیکهای پر انرژی می‌باشند. زیرا حذف و یا دست کاری آنها سبب بروز نویز شنیداری و یا کاهش کیفیت سیگنال صوت می‌گردد. لذا این پیکها به عنوان نشانه همزمانی به کار می‌روند. فضای بین این پیکها به عنوان محلی مناسب برای نهفتن بیت پیام در نظر گرفته می‌شوند. لیکن تنها نواحی انتخاب می‌شوند که شامل تعداد کافی نمونه باشند تا بدون ایجاد پیچیدگی محاسباتی، دقت الگوریتم در برابر حملات تضمین گردد.

۲-۱-۱- انرژی پیکها

پیکهای پر انرژی سیگنال صوت، $X(n)$ ، طی سه مرحله یافت می‌شوند:

^۱ Cropping

در روش پیشنهادی مقدار K برابر ۳ انتخاب شده است. لذا خوشه در هر پنجره ایجاد می شود. یک خوشه برای تغییر یافتن، اگر i امین بیت کلید رمز "۱" باشد، یک خوشه برای تغییر یافتن، اگر i امین بیت کلید رمز "۰" باشد و یک خوشه به عنوان باند محافظ مورد استفاده قرار می گیرند تا حتی در صورت وجود نویز قوی، نمونه های متعلق به خوشه اول و آخر با یکدیگر تداخل پیدا نکنند.

K های بزرگ ضمن اینکه الگوریتم خوشه بند را پیچیده و زمان بر می کنند، خوشه هایی ایجاد می کنند که از فاصله کافی بر خوردار نبوده و دقت روش در برابر حملات را کاهش می دهند. انتخاب عدد ۲ برای K نیز سبب می شود تا تحت تأثیر نویز کانال انتقال اعضای دو خوشه در گیرنده با یکدیگر مخلوط شوند و آشکارسازی پیام به درستی صورت نپذیرد.

پس از همگرا شدن الگوریتم خوشه بندی، هر مؤلفه به یک خوشه متعلق خواهد شد. حال مراکز این خوشه ها بر اساس مقدارشان به ترتیب از ۱ تا K مرتب می شوند. اعضای هر خوشه ایندکس آن خوشه را که عددی از ۱ تا K می باشد را می پذیرند. حال محل مؤلفه های متعلق به خوشه کوچکتر و محل مؤلفه های متعلق به خوشه بزرگتر در نظر گرفته می شوند و از مؤلفه های خوشه میانی (مؤلفه های باند محافظ) صرف نظر می شود. این مکانها مستقیماً به قدر مطلق نمونه ها در حوزه زمان اعمال می گردند. شکل ۱ نحوه اجرای این فرآیند را روی چند نمونه فرضی از سیگنال را نشان می دهد.

لذا در حوزه زمان دو گروه نمونه بدست می آیند که بر اساس بیت پیام، در فرآیند اصلاح و تغییر (مرحله بعد) شرکت می کنند. یک کلید رمز مشخص می کند کدام گروه از نمونه ها به مرحله بعد بروند. اصطلاحاً اگر بیت i ام کلید رمز صفر باشد نمونه های متعلق به خوشه کوچکتر و اگر بیت i ام کلید رمز یک باشد نمونه های متعلق به خوشه بزرگتر انتخاب و جهت تغییر یافتن به مرحله بعد می روند.

۲-۳- نهفتن واتر مارک (اعمال تغییرات)

مطابق با موقعیت فیزیکی، نمونه های انتخاب شده در هر پنجره، به دو قسمت تقسیم می شود: نمونه های سمت چپ که قبل از نقطه وسط فیزیکی پنجره واقع شده اند و نمونه های سمت راست که بعد از آن قرار دارند.

اگر i امین بیت پیام صفر باشد مجموع نمونه های سمت چپ بایستی از مجموع نمونه های سمت راست بیشتر باشد. اگر شرط برقرار باشد هیچ عملیات خاصی انجام نمی شود، اما اگر شرط برقرار نباشد تک تک نمونه های سمت راست و چپ بایستی تا

۲-۲- انتخاب تصادفی تعدادی از نمونه های هر پنجره

به دلیل ماهیت مقاومتر حوزه تبدیل نسبت به حوزه زمان، انتخاب نمونه ها در حوزه تبدیل صورت می پذیرد. به این منظور به دامنه نمونه های هر پنجره تبدیل فوریه اعمال می گردد. سپس اندازه مؤلفه های فوریه هر پنجره به یک الگوریتم خوشه بند اعمال می گردد تا گروهی از نمونه ها به صورت تصادفی انتخاب شوند. انتخاب تصادفی نمونه هایی که بایستی مطابق با بیت پیام تغییر یابند و یا به عبارتی پخش بودن آنها در طول پنجره، سبب مقاومت الگوریتم در برابر حملات و همچنین نا محسوس بودن تغییرات اعمالی می گردد. زیرا هر نمونه تغییر یافته در همسایگی حداقل یک نمونه دست نخورده قرار می گیرد و طبق خواص پوشش زمانی^۲ سیستم شنیداری انسان (HAS)^۳ توسط آنها پوشیده و نا محسوس می شود.

انتخاب تصادفی نمونه ها بر اساس یک الگوریتم خوشه بندی^۴ و یک کلید رمز صورت می پذیرد. خوشه بندی یک نمونه از الگوریتم های طبقه بندی بدون نظارت می باشد. ورودی این الگوریتم تعدادی داده بدون برچسب می باشد. این الگوریتم داده ها را بر اساس فاصله بینشان طبقه بندی می کند. بنابراین داده های نزدیک به هم متعلق به یک خوشه خواهند شد. برای رسیدن به این منظور از تکنیکها آماری استفاده می شود که متداولترین آنها که اینجا مورد استفاده قرار می گیرد تکنیک K -means می باشد [۱۲].

انتخاب تصادفی نمونه ها در چند مرحله صورت می پذیرد:

۱. محاسبه اندازه ضرایب فوریه پنجره
۲. انتخاب K نمونه تصادفی از بین داده های مرحله ۱ به عنوان مراکز خوشه $Z_i(old)$
۳. محاسبه فاصله مؤلفه فوریه نمونه ها تا مراکز خوشه انتخاب شده و نسبت دادن هر مؤلفه به نزدیکترین مرکز و ایجاد K خوشه
۴. به روز شدن مقدار مراکز خوشه طبق فرمول

$$Z_i = \frac{1}{N_i} \times \sum_{X_i \in C_i} X_i \quad (4)$$

که در آن:

N_i مقدار داده متعلق به خوشه i ام

X_i داده متعلق به خوشه i ام

و C_i خوشه i ام می باشد.

۵. رفتن به مرحله ۲ اگر $Z_i(new) - Z_i(old) > \epsilon$ و پایان الگوریتم در غیر اینصورت.

² Time Masking

³ Human Auditory System

⁴ clustering

ام جمع می شود، تا هر نمونه متناسب با مقدار سابق خود تغییر کند و مقادیر جدید نمونه ها در تکرار j ام بدست آید. به طور خلاصه:

اگر بیت i ام پیام صفر باشد و قرار باشد اصلاحات و تغییرات صورت پذیرد آنگاه:

نمونه های سمت چپ در تکرار j ام = نمونه های سمت چپ در تکرار $(j-1)$ ام + نمونه های سمت چپ در تکرار $(j-1)$ ام * β
 نمونه های سمت راست در تکرار j ام = نمونه های سمت راست در تکرار $(j-1)$ ام - نمونه های سمت راست در تکرار $(j-1)$ ام * β
 برعکس اگر بیت i ام پیام یک باشد و قرار باشد اصلاحات و تغییرات صورت پذیرد آنگاه:

نمونه های سمت چپ در تکرار j ام = نمونه های سمت چپ در تکرار $(j-1)$ ام - نمونه های سمت چپ در تکرار $(j-1)$ ام * β
 نمونه های سمت راست در تکرار j ام = نمونه های سمت راست در تکرار $(j-1)$ ام + نمونه های سمت راست در تکرار $(j-1)$ ام * β
 فرآیند فوق آنقدر تکرار می شود تا شرط برقرار شود.

مقدار β سرعت همگرایی الگوریتم فوق را مشخص می کند. β هر چه بزرگتر باشد سرعت الگوریتم بالاتر خواهد بود. در حالیکه β کوچکتر، نامحسوس بودن تغییرات اعمالی را تضمین می کند. زیرا این امکان فراهم می آید که در گامهای کوچکتر شرط چک شود و به محض برآورده شدن شرط، الگوریتم مبتنی بر تکرار خاتمه می یابد.

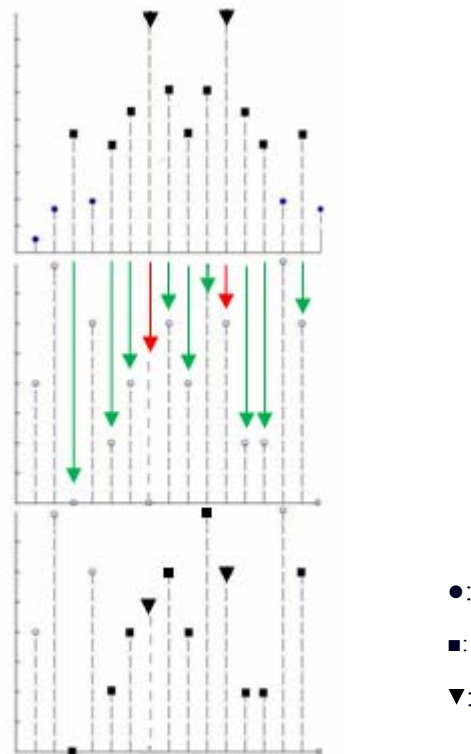
از آنجا که برای تغییر نمونه های یک پنجره از شکل خود سیگنال پنجره استفاده می شود، میزان تغییر هر نمونه بر اساس مقدار خود آن نمونه می باشد. این تغییر وقتی و جزئی، نامحسوس بودن تغییرات اعمال شده را تضمین می نماید.

۳- فرآیند آشکار سازی!

از آنجا که روش پیشنهادی از جمله روشهای کور می باشد در فرآیند آشکار سازی به سیگنال ابتدایی نیاز نمی باشد.

با تکرار مراحل ۱ و ۲ فرآیند نهانگی و استفاده از کلید رمز، پرچمها، نواحی مناسب (پنجره ها) و نمونه های تصادفی انتخاب شده در هر پنجره استخراج می شوند. در هر پنجره نمونه های سمت چپ و سمت راست بر اساس موقعیت آنها نسبت به نقطه وسط پنجره مشخص می شوند. سپس مجموع نمونه های سمت چپ و مجموع نمونه های سمت راست در هر پنجره محاسبه می شوند. قانون تصمیم گیری در مورد بیت نهفته شده در هر پنجره (b) به شرح زیر می باشد:

$$\left. \begin{array}{l} \text{اگر } b=0 \text{ مجموع نمونه های سمت چپ از مجموع نمونه های سمت راست بیشتر باشد} \\ \text{اگر } b=1 \text{ مجموع نمونه های سمت راست از مجموع نمونه های سمت چپ بیشتر باشد} \end{array} \right\}$$

شکل ۱: فرآیند اعمال خوشه بندی الف) اندازه مؤلفه های فوریه چند نمونه فرضی از سیگنال و نتیجه اعمال خوشه بندی روی آنها (ب) قدر مطلق نمونه های فرضی سیگنال صوت در حوزه زمان ج) اعمال نتایج خوشه بندی (ایندکس های بدست آمده) در مرحله الف) بر روی نمونه های فرضی سیگنال در مرحله (ب) و یافتن دو گروه تصادفی از نمونه ها

برقرار شدن شرط تغییر یابند. از طرف دیگر اگر i امین بیت پیام یک باشد مجموع نمونه های سمت راست بایستی از مجموع نمونه های سمت چپ بیشتر باشد. اگر شرط برقرار باشد هیچ عملیات خاصی انجام نمی شود، اما اگر شرط برقرار نباشد تک نمونه های سمت راست و چپ بایستی تا برقرار شدن شرط تغییر یابند. اعمال تغییرات به نمونه ها توسط یک الگوریتم مبتنی بر تکرار^۵ اجرا می شود و فاکتور اصلاح^۶ وابسته به خود سیگنال تعریف می شود.

به این منظور در تکرار j ام مجموع نمونه های سمت چپ و مجموع نمونه های سمت راست محاسبه می شوند. اگر شرط برقرار باشد الگوریتم خاتمه می یابد و در غیر اینصورت فرآیند اصلاح تکرار می شود. برای اصلاح مقادیر نمونه های انتخاب شده در تکرار j ام، از نمونه های تضعیف شده تکرار $(j-1)$ ام استفاده می شود. در واقع β ، فاکتور تضعیف، در مقادیر نمونه های انتخاب شده در تکرار $(j-1)$ ام ضرب می شود (فاکتور اصلاح وابسته به خود سیگنال) و با مقادیر نمونه های انتخاب شده در تکرار $(j-1)$

⁵ Iterative algorithm

⁶ Modification Factor

۴- نتایج آزمایشهای انجام شده!

برای بررسی عملکرد سیستم های پیشنهادی یک تست ناشنوائی و چند تست مقاومت صورت پذیرفت. ما الگوریتم پیشنهادی را با ۱۲ کلیپ موسیقی ۲۰ ثانیه ای مختلف از انواع پاپ^۷، راک^۸، پیانو^۹، نی(تک نوازی)^{۱۰}، صحبت^{۱۱} (زن و مرد) و صوت با بازه های طولانی سکوت (از هر نوع ۲ موسیقی) تست کردیم. اگرچه مقالات پیشین هریک تعداد اندکی از این اصوات را مورد آزمایش قرار دادند، ولی ما در این مقاله مجموعه ای از کلیه این اصوات گردآوری کرده و مورد آزمایش قرار دادیم. جهت تطابق با کیفیت اصوات موجود در CD های رایج، در این کلیپها فرکانس نمونه برداری ۴۴/۱ کیلو هرتز و هر نمونه با ۱۶ بیت نمایش داده می شود.

۴-۱- تست شنیداری!

ارزیابی کیفیت سیگنال صوت حاوی واژمارک نسبت به سیگنال صوت ابتدائی با معیارهای عددی (به عنوان مثال بر اساس متوسط مجذور خطا یا نسبت سیگنال به نویز) مشکل است. زیرا بر اساس خواص گوش انسان حتی یک صوت با دامنه تغییر مقیاس یافته، ممکن است با وجود متوسط مجذور خطای بالا از کیفیت بسیار عالی برخوردار باشد [۱۱]. بنابراین برای ارزیابی کیفیت صوت، (مطابق با آنچه که در سایر مقالات صورت گرفته است)، یک سری تست غیر رسمی با هدف ست انجام شده است. به این منظور کلیپهای صوت ابتدایی و کلیپهای صوت حاوی واژمارک دار به صورت تصادفی برای یک گروه ۱۰ نفره متشکل از افرادی با سنهای متنوع و جنس مختلف پخش گردید.

هیچ تفاوتی بین اصوات پخش شده توسط افراد گروه تشخیص داده نشد و در تشخیص نوع صوت نیز، صوت حاوی واژمارک بعضاً با صوت اصلی اشتباه گرفته شد. نتایج این آزمایشات گویای این مسئله است که همانطور که انتظار می رفت واژمارک اضافه شده بر کیفیت سیگنال صوت اثر نمی گذارد. استفاده از یک الگوریتم مبتنی بر تکرار و سیگنال اصلاح وابسته به سیگنال، امکان نامحسوس بودن واژمارک را در عین مقاومت کافی در برابر حملات را فراهم می آورد. همچنین از آنجا که هر نمونه اصلاح شده و حداقل یک نمونه دست نخورده در یک بازه زمانی کوچک ظاهر می شوند، مطابق با خواص پوشش زمانی سیستم شنیداری انسان، نمونه های دست نخورده، نمونه های تغییر یافته را می پوشانند و به این ترتیب ناشنوائی تغییرات اعمالی را تضمین می نماید.

۴-۲- تست مقاومت!

ضمن حفظ کیفیت سیگنال واژمارک دار شده، با اعمال یک سری از عملیات پردازش سیگنال، مقاومت الگوریتم مورد بررسی قرار گرفت. این حملات بر اساس آنچه که در سایر مقالات ذکر شده است، انتخاب گردیدند. برای مشخص شدن میزان مقاومت روشهای پیشنهادی حملات زیر به کار گرفته شدند.

۱. تغییر مقیاس محور زمان (T1)
ابتدا سیگنال واژمارک دار شده تا حد ۴٪ در محور زمان منبسط می گردد و سپس تا حد ۴٪ فشرده می گردد.
۲. تغییر نرخ نمونه برداری (T2)
نرخ نمونه برداری سیگنال واژمارک داده ابتدا به ۴۴/۱ کیلو هرتز به ۳۲ کیلو هرتز و سپس به ۴۸ کیلو هرتز و نهایتاً به ۴۴/۱ کیلو هرتز تغییر می یابد.
۳. فیلتر پایین گذر (T3)
از یک فیلتر پایین گذر مرتبه ۴ باترورت با فرکانس قطع ۴ کیلو هرتز استفاده گردید.
۴. اضافه کردن نویز (T4)
نویزی با متوسط صفر و تابع چگالی توان گوسی به سیگنال حاوی واژمارک اضافه می شود.
۵. تغییر دامنه سیگنال (T5)
سیگنال واژمارک دار با ضریب ۰/۱ تضعیف گردید.
۶. برش (T6)
چندین قسمت ۵۰۰ نمونه ای از محللهای مختلف سیگنال واژمارک دار حذف گردید و سپس آشکارسازی پیام نهفته شده مورد بررسی قرار گرفت. البته برش روی پیکها اجرا نمی شود.
۷. همزمانی (T7)
یک قسمت ۵۰۰ نمونه ای از ابتدای سیگنال حاوی واژمارک حذف گردید.
۸. اضافه کردن اکو (T8)
سیگنال ابتدایی با ۱۰۰ میلی ثانیه تأخیر به سیگنال حاوی واژمارک اضافه می شود.

جدول ۱ میزان بیت خطایی که در آشکارسازی پیام یک پیام ۳۲ بیتی پس از هر یک از این مراحل رخ داده است را نشان می دهد. در این جدول T₀ میزان خطا در آشکارسازی طبیعی و بدون اعمال هیچ گونه حمله ای و T₁, ..., T₈ به ترتیب حملات ذکر شده را مشخص می کنند. همانطور که مشاهده می شود روش پیشنهادی قادر به تحمل اکثر حملات به خوبی می باشد ولی در برابر تغییر مقیاس محور زمان و عبور از فیلتر بیت خطای بیشتری نشان می دهد.

طبق پارامترهای انتخابی نرخ نهانگی الگوریتم پیشنهادی (ظرفیت) ۱۵ بیت بر ثانیه است که با تغییر پارامترهای انتخابی قابل

⁷ Pop

⁸ Rock

⁹ Piano

¹⁰ Pipe (Solo)

¹¹ Speech

Transactions on Circuits and Systems for Video Technology, Vol. 13, No. 8, August 2003.

[4] B.S. Ko, et. al., "Time-Spread Echo Method for Digital Audio Watermarking", IEEE Transactions on Multimedia, Vol. 7, No. 2, April 2005.

[5] P. Bassia, et. al., "Robust Audio Watermarking in the Time Domain", IEEE Transactions on Multimedia, Vol. 3, No. 2, June 2001.

[6] Cheng et al., "Spread Spectrum Signaling for Speech Watermarking", United States Patents, Patent No. US 6,892,175 B1, May 10, 2005.

[7] S. Erkuçük, et. al., "A Robust Audio Watermark Representation Based on Linear Chirps", IEEE Transactions on Multimedia, Vol. 8, No. 5, October 2006.

[8] C.H. Yeh, et. al. "Digital watermarking through quasi m-arrays". Proc. IEEE Workshop on Signal Proc. Systems, Taipei, Taiwan, p 456-461, 1999.

[9] H. J. Kim, et. al., "Audio Watermarking Techniques", J-s-Pan Ed. Chap 8, World, Scientific Pub. Co, 2004

[10] M. F. Mansour, et. al., "Audio Watermarking by Time-Scale Modification", Proc. IEEE ICASSP Conf, pp. 1353-1356, 2001.

[11] W-N Lie, et. al., "Robust and High-Quality Time-Domain Audio Watermarking Based on Low-Frequency Amplitude Modification", IEEE Trans. Multimedia, Vol. 8, pp. 46-59, Feb. 2006

[12] H. Spath, "Cluster Dissection and Analysis: Theory, FORTRAN Programs, Examples", translated by J. Goldschmidt, Halsted Press, 1985, 226pp.

افزایش می باشد.

جدول ۱: تعداد د بیت‌های خطا تحت حملات مختلف

نوع موسیقی	T0	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8
پیانو ۱	0	4	0	8	0	0	0	0	0
پیانو ۲	0	6	0	12	1	0	0	0	0
راک ۱	1	4	0	9	1	1	1	1	1
راک ۲	0	2	0	8	0	0	0	0	0
پاپ ۱	1	2	1	9	1	1	1	1	1
پاپ ۲	1	5	2	9	1	1	1	1	1
نی (تک نوازی) ۱	1	6	1	7	2	1	1	1	1
نی (تک نوازی) ۲	0	4	0	10	1	1	1	0	0
سکوت ۱	0	2	0	10	0	0	0	0	0
سکوت ۲	0	4	0	8	0	0	0	0	0
صحبت مرد	1	9	1	9	1	1	1	1	1
صحبت زن	0	5	0	9	0	0	0	0	0

۵- نتیجه گیری!

الگوریتم نهان‌نگاری پیشنهاد شده در این مقاله واترمارک را در حوزه زمان و توسط تغییر جزئی دامنه تعدادی از نمونه های سیگنال صوت، نهان می نماید. نمونه هایی که بایستی در معرض تغییرات قرار گیرند، توسط الگوریتم خوشه بندی اعمال شده در حوزه فرکانس، و سپس توسط کلید رمز مشخص می گردند. یکی از نقاط برجسته الگوریتم پیشنهادی ترکیب حوزه زمان و حوزه فرکانس به منظور بهره گیری همزمان از مزایای آن دو حوزه می باشد. الگوریتم نهان نگاری پیشنهادی بر اساس خواص پوشش زمانی سیستم شنیداری انسان بر کیفیت سیگنال صوت ابتدایی اثر نگذاشته و همچنین در برابر حملات متداول پردازش سیگنال مقاوم می باشد. گرچه نرخ بیت خطای الگوریتم پیشنهادی در برابر حمله عبور از فیلتر و تغییر مقیاس محور زمان بیشتر از سایر حملات می باشد.

مراجع

[1] A.N., Lemma, et. al., "A Temporal Domain Audio Watermarking Technique", IEEE Trans. Signal Proc., Vol. 51, No. 4, April 2003.

[2] L.Boney, et. al., "Digital watermarks for audio signal", International Conference on Multimedia Computing and Systems, Hiroshima, Japan, pp. 473-480, 1996.

[3] H. J. Kim, et. al., "A Novel Echo-Hiding Scheme With Backward and Forward Kernels", IEEE